

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Tractatus theologicus - Cod. Ettenheim-Münster 222

[s.l.], 1714-1715

Sectio I.

[urn:nbn:de:bsz:31-120314](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-120314)

Articulus I. De Voluntario Voluntario actuum humanorum.

Cum facile esset actuum voluntatis per se distictos esse ratione
ultimus, velas enim actuum voluntatis per se distictos esse ratione
illud examinabimus, quod est unum, scilicet de illis precipue
trina, 1.º quod sit et quod sit, et an etiam brutis conveniat?
2.º An quod ultimum esse sit sine, si actu ultimum, ideoque
possibile, et per se omnia libera? 3.º An hoc, ut
eigmi omnia sit imputabile, requiritur preceptum
ponendi actum? quod hoc articulo ad mentem S. Arist. 1.º
q. 6. resolvens. ff. etiam addita sunt de variis pro variis
in quibus notandis ex materia de voluntario explicata.
Sed 1.º quod ultimum quod sit, et an etiam brutis conveniat?

Sectio I. Quid sit ultimum, quod sit, et an etiam brutis conveniat?

128. Voluntarium quod est in ethymis suo est quod procedens à volente

quibus dicitur cum S. D. hic q. 6. a. 1. id qd provenit ab
 proprio intrinseco in quoc. finis. Cuius autem dicitur 3. Ethic.
 i. i. cuius proprius est in eo qd agit, proloca quoscende in
 quibus actio qd fit. Idem est ubi qd dicitur sentit, in i. ser.
 riant pro genere. id qd provenit a proprio intrinseco, l.
 cuius proprius est in eo qd agit, dicitur etiam actio a proprio
 intrinseco, si in mente veluti s. s. motu pure naturalis: sic
 gravia deorsum tendentia moventur a proprio intrinseco, nec
 in ultio. s. naturalis moventur: ita etiam motu s. i. et ante.
 cedentes oem quoc. actio est deliberatam velis, item qd
 fuerit ex ignorantia, n. s. ultio, licet a proprio intrinseco
 proveniant quia n. fuerit in quoc. finis, Cuius autem dicitur
 a proprio parloca quoscende. in quibus actio qd fit, quae
 uba loco diffia ponunt: unde licet hoc absolute pro.
 cedat, qd et quatuor a proprio intrinseco n. procedit n. a
 ultio, n. in factis univeste verum est, qd procedit a
 proprio intrinseco illud ultio n. fuerit n. s. i. n. l.
 qd n. sentit et hoc qd oc. qd sentit et hoc, inter em ad
 hoc ut qd ultio n. s. i. cum quoc. finis procedat,
 fuerit ad hoc qd sentiens s. i. hoc regit ut fatem
 s. i. raale.

Verum ex hoc orit alia quaedam difficultas, an qd i. 2. q.
 bruti, ras ultio qd fit. generat, quoniam illum motu fuerit
 a proprio intrinseco et cum quoc. finis. Cuius difficultas
 elegantis dicit S. D. hic a. 2. dicens: dicendum qd si
 ut dictum est, ad rasem ultio regit, qd proprius actio
 s. i. intra cum aliqua quoc. finis. Est autem duplex
 quoc. finis, qd fita. s. i. et impfita. qd fita qd idem
 est, quod n. solum apprendit res, qd est finis, s. etiam
 quoscit ras finis, et portio eius qd ordinat ad fine
 ipsum, et talis quoc. finis qd fit soli raali. ras.
 impfita autem quoc. finis est, qd in sola finis appenise.

ff. ff. sic hoc qd gnoscat, rae finis et portio atq
ad finem, et talis gno finis reperij in brutis
accidentibus q sensum et affirmacionem ralem. ff. ff.
eij gnoem legij vobrium s'm ratiocem ff. ff. prout
fuit apreso fine. aligis pt deliberans de fine
et de his qd s' ad finem moveri in finem
c. a' moveri. Imppeta autem ralem finis
legij vobrium s'm ralem impffitam, prout
fuit aprensens finem ut deli. Berab, s' p
f. ff. mores in iijum: unde soli rali rae. qer
fit. vobrium s'm ralem ff. ff. s' s'm ralem
impffitam qerbit etm brutis. ita. l. ff. ut brutis.
Dix. qd paret qd ad dubium pofitum dicendum fit,
et gno vobrium diversimode dicat de rae. et
bruto, nimirum de rae. s'm ralem ff. ff. et
de. bruto s'm ralem impffitam vobrium pte di
versal gnoem et tendiam in finem de qd in
em p. ff. ff. et ff. ff. huius traie.

130. Vobrium ex dictis aliud e' ff. ff. aliud impffitum,
vobrium ff. ff. e', qd p'rovenit a proprio intraso
cum ff. ff. gnoe finis, et ideo ut qerit nisi
rae rali. impffitum e', qd qidam ab intraso p'ri
ipio provenit, s' vobrium cum impffita et maali
ratiocem et gnoe. ad finem, atq hoc etm
qerit brutis ex dictis, qia bruta. s'm dicto
n. z. aqunt maalk pte finem. Item aliud e'
necesse aliud libetum: hoc e', qd ita p'cedit
a proprio intraso, ut pofitibus oibz ad p'cedendum
req' fit, adhuc pt ad p'cedendum, seu qd p'cedit

à suo proprio cum indiffin. ad utrumq; extremum qtra-
 diditorium. necessarium est, qd à suo proprio
 ita procedit, ut postis oibz requisit; n' sit n'
 procedere, seu qd procedit à se. utraque ad unum
 extremum qtratorum: pro exemplo ee. Namor
 viat; et + officus, amor em viat; sic procedit
 à sua sebe, ut oibz post; sit n' procedere, adeoq;
 sebie siue et libere procedit. Amor officus
 vero sic à sebe officata dicit; ut n' sit n' dicit;
 p' h' unicum eiq; cum obto simp' obfec, et ideo
 sancti sebie amant. DEUM p' h' necesse.
 Ultra necesse equiparaz spontaneum, qd si libet
 et id, qd procedit cum quoc. finis à proprio
 in sebe utraque ad unum extremum qtratorum:
 ad noim; In libem cavenda

Adversanda e, qd quavis p'cipime libet n' 131.
 dicat, qd n' plenissimum sit act; sui domum,
 adeoq; se. Indifferents sit ad act; sui ne-
 gationem, ming' p'rie. In etm libem dicitur ee
 qd excludit servitum, libertas em qtra ponit
 servituti et ideo qia. duplex e servit; seu
 captivitas, altera p' qm serv; recipitur ad
 aliqd agendū qm In cogat ad illud, et altera
 p' qm etm cogit ad illud agendum, hinc etm
 duplex h' libertas, altera p' exemptionem à
 coactioe. et violat; et solet appellari libertas
 à coactioe. libertas vltis spontaneit; aut tu-
 bentia; et altera p' exemptionem à necesse

ga alia diu liberta, indiffia, arbitri, qtra-
ditionis p qum vltas plenius sibi vcluta in-
diferat se hā ad autē aut negarem eig.

Ex hoc notamine patet autē spontaneos etm
poe diu liberos, p ming pūe, et ideo amor
officij licet dtruet vltm sibi ad necessio a-
mandu DEUM, vltas In sic dtrnata li-
bera amat, n In indifferente, unde necessio
et indifferente extrema sibi opponunt, n autm
necessio et libera, libera em n patim dicit
indifferente, s l. indifferente l. pūi coactioe et
sponte: ptea licet spontaneū pūe cogno
scipare, vltio necessio, solet In etm qndocq, pūi
pō indifferente, unde ad mentem dicenti, In tno
sponte bene attendat e.

132. Solet intē auctores hū dubitari qna vltū
ex genere suo sit altero officij, an liberum,
an necessium? Passim liberū esse officij ca-
sentit. Thrista vero prerogativam tribuunt
necessio ducti exemplo amoris officij, q hū
cēt necessio sit, In longē excellit oc vltū
liberum. Ornate utramq, sentiat qbricat Amiq
hū pū. i. n. ū. dicens utrumq, in suo genere, ee
officij. nam ad, s loquam, de officioe in ge-
nere. nō, officij et necessio qm. liberum,
eoq, et necessio et operas elicta sūm totam.

virtutem et plenam gratiam obli. qd difert a
 virtute imperfecta qd licet sit operatio elicitata sed
 totum gratia pro appetitibus, et est in operas
 elicitata sed plenam gratiam obli. **Ultim**
 38. vero liberul pfectio et in genere moris, ut sit
 capax meriti et demeriti, laudis et vitu-
 perii, cuius et capax virtutis necessitat p hoc
 ambob virtutibz fact clarior.

Dividitqz ulterius virtutem in virtut' velle propria 156.
 et virtut' velle alienas, Illud qd sit est virtus
 patet, hoc dicit: quod unus velle in velle alterius
 inclusum e: et huiusmodi religiosi virtut' e: qd
 disponit superior, pupillo qd tutor, qd pater
 servo qd Dng, uxori qd maritus: huiusmodi etiam
 nobis velle erat factatqz ille paradisi casus
 et Ade. peccatum, cuius aut obedientia
 aternaliter felices, aut inobedia. infelices
 posteri oes qd stituebamz. **Uterius** dividitqz
 in expremum, interpretivum, et tacitum, **Exp-**
presu dicit qd verbis l. signis explicito ex-
 pressis, **interpretivum** e: qd virtut' pra-
 sumptu, adeoqz e: qd verificata aut suabli-
 tis velle presumit, et hoc si absolute pra-
 sumit interpretivum absolute dicit, p. vicio
 n. nisi sub. Dicit, v.g. si interrogari qd inter-
 pretivum psonate qd dicit. **Tacitum** e: qd ex

Facitorum alteris veritas et quibus defumig
 iuxta reg. in: 43. in 6. q. si tacet querere
 videz. Atque haec regula n. unius est cor
 recta em videz q. altera nimirum: 44. in 6.
 q. si tacet n. fatetur, si utiq. nec negare videz.
 Unde Facitorum q. si medicum q. in et
 ante apertum et eis negationem, atq. idem regula
 illa prior q. si tacet querere videz in ali
 quibus solum casibus procedit nimirum: 1. si
 agat de favore facientis, n. autem si de eius
 praesudicio nisi q. accidens ut non dicit.
 2. Si faciens negare aut contradicere debet
 et in facit, veluti si publica auctoritate
 aut ab is quomodo duo solum e. iudicialiter interro
 garet q. 3. si quis contradicendo damnum suum
 facile impedire potuit, nec in fecit. 4.
 Si cui duo obiciuntur quum alteris negat in
 fert q. si proem alteris in hiis et solum dicta re
 gula valet, in aliis limitata e. q. alteram
 q. si tacet n. fatetur, si nec utiq. negare videt.

134. Dicitur etiam veritas in directum et indirectum
 autem veritas et utile. Directum e. q. d. dicitur
 q. se intendit: indirectum vero e. q. d. quidam q. d.
 n. intendit, in q. se intento quoniam e. et quatuor
 ut quoniam: v. g. gravida occidens directe.

occidit matrem et prolem indirecte, l. q. idem
 dicere volo, matris occisio directe proli, vero
 indirecte ultria e. requirij go ad hoc ut qd sit
 indirecte ultrium, qd sit, cu' aliqo f. se intento
 gneau, et etm gnoscaz qd sit gnoscaz, nisi em
 huiy gnoscaz gnoscaz, gno darez acty qidem
 indirecte solutz p n' ultriy diu pel, qm
 de. rae. ultriy requirij gno finis ad volutu
 vero sufficit, qd ex alio voluto gndoungz
 sequaz. Ultriy actus. e' acty intentio
 faciendi acty cuiusdam gnti. virtus. e' qndo
 intentio acty cuiusdam actu qidem n' e' in ipso
 actu, et in aliqo adhuc existente, et gno
 cum actu v.g. p' intendit gferare. l. p' bap-
 tizare. aut sacrificium vestibz induiz fecit,
 nec pel ampliz cogitat de gferare, auerit
 In altare et gferat, gferas ei erit virtus
 ultria, et intentio haec erit virtus: qua
 sufficit, unde virtus huius simple' nec
 idem qd interpretatur, ad hoc em sufficit qd
 qis presumat aliqd velle, extra ad virtus
 requirij p' ut olim fuerit acty intentio operij
 E. ne hoc intentio fuerit retractata. 3.
 ut etm in aliqo actu l. effectu si ipis actus
 intentioniz producto gfereret qd in virtus

4. Operari maneat in eadem ai dispo- fal-
tem moralis, hinc quibus aiunt. Doctores,
qd licet viri intextio ad administranda
aut qficienda sacra sufficere, saltem
n fore qservatone, qd formata autli inten-
tioe de baptizando qservando postea in a-
mentiam aut somnu incidere, et in eo
statim verba qservatois p proferret, p de
hoc in tra: de sermib; lura.

Ultim' hunc deniq; e, qd provenit qidm
ab intextio, p mere ex hunc est qservatone,
hinc qntm obscura finis quidem admittit,
et adeo defectuose nimis, ultim' e qservatone
neq; meriti neq; demeriti capax. Circa
ultim' indirecte recte qnscedendum, qnto
imputabilitis solitum qd, proster alia, pro
proxi aliquot regulas dabim; fac: 4. qe:
R. An aliquid ultim' sit qservatone, si autu ultim' deoq;
qservatone, qd pura omnia qservatone!

Sectio II.

An quid ultimum ce pit abq; omni
acti volti a deoq; possibilis sit pu-
ra omissio liberta?

135. Que circa qservatone presentis arti p qservatone